

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 569/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg
-----------------	---------------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 19 stycznia 2023 r. w Krakowie

sprawy z powództwa B. S.

przeciwko (...) S.A. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 8 lutego 2021 r., sygn. akt I C 726/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 569/21

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2021r. sygn. akt I C 726/16 Sąd Okręgowy w Kielcach zasądził od pozwanej (...) S.A. (...) (...) w W. na rzecz powódki B. S. tytułem zadośćuczynienia kwotę 60.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty (pkt I), zasądził od pozwanej na rzecz B. S. tytułem odszkodowania kwotę 12.170 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienia od dnia 27 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty (pkt II), zasądził od pozwanej na rzecz powódki tytułem renty z tytułu zwiększonych potrzeb po 200 zł miesięcznie, począwszy od kwietnia 2016 roku, płatną z góry do 10. dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat (pkt III), oddalił dalej idące powództwo o zapłatę z tytułu następstw uszkodzenia ciała w wyniku upadku powódki w dniu 20 stycznia 2014 r., na oblodzonym chodniku przy ul. (...) w S. (pot IV), odstąpił od obciążania B. S. nieuiszczonymi kosztami sądowymi (pkt V), nakazał pobrać od (...) S.A. (...) (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 4.918,74 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt VI) i zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 818,04 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt VII).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

(...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w S. jako Zamawiający i Zakład Usługowo-Handlowy (...) S.C. jako Wykonawca zawarli na okres od 1 lipca 2011 roku do 30 czerwca 2014 roku umowę o świadczenie usług w zakresie bieżącego utrzymania czystości, konserwacji zieleni osiedlowej oraz zimowego utrzymania terenów osiedlowych na podstawie której Zleceniodawca zlecił a Wykonawca przyjął do realizacji świadczenie usług w nieruchomościach mieszkalnych i użytkowych w zakresie m.in. zimowego utrzymania dróg osiedlowych, placów i ciągów pieszych w zakresie odśnieżania, usuwania błota pośniegowego oraz zwalczania śliskości i gołoledzi. Do zimowego utrzymania zaliczono także utrzymanie całodobowej gotowości (...). Wykonawca zobowiązał się do wykonywania usług w zakresie 5 zadań: os. (...), os. (...), os. (...), os. (...), os. (...). Strony umówiły się, iż zimowe utrzymanie dróg osiedlowych, placów i ciągów pieszych obejmuje wykonywanie prac porządkowych skutków zimy, zmierzających do zagwarantowania bezpieczeństwa ruchu pieszych i pojazdów, w tym m.in.: zwalczanie śliskości i gołoledzi na drogach osiedlowych, parkingach i placach poprzez mechaniczne posypywanie piaskiem dla zapewnienia szorstkości nawierzchni, zwalczanie śliskości i gołoledzi na ciągach pieszych, schodach i dojazdach do budynków poprzez ręczne lub mechaniczne posypywanie piaskiem dla zapewnienia szorstkości nawierzchni. W umowie zdefiniowano również standardy zimowego utrzymania, w tym m.in. iż: drogi i place należy odśnieżać i posypywać piaskiem na całej szerokości i długości, ciągi piesze, schody i dojeżdżalnie do budynków należy odśnieżać i posypywać piaskiem na całej szerokości i długości, śliskość zimową należy zlikwidować niezwłocznie, przy czym do wykonania prac należy przystąpić nie później niż do 1 godziny od momentu wystąpienia zjawiska (gołoledź, szron, szadź) oraz nie później niż 1 godziny po usunięciu luźno zalegającego śniegu i prowadzić je w sposób ciągły do momentu zlikwidowania śliskości. W przypadku wystąpienia opadów w porze nocnej usuwania śniegu z dróg i ciągów pieszych oraz posypywanie piaskiem należy rozpocząć w takim czasie aby zakończyć prace do godziny 7:00.

Zakład Usługowo-Handlowy (...) S.C. zawarł Na okres od 10 marca 2013 roku do 9 marca 2014 roku umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z (...) S.A. (...) S.A. w W..

J. W. (1) wykonywał na rzecz (...) w dniu 19 stycznia 2014 roku w godzinach od 22:30 do 2:00. oraz w dniu 20 stycznia 2014 roku w godzinach od 5:00 do 9:00 oraz od 18:00 do 21:30. posypywanie piaskarką na osiedlu (...). Od godziny 3:00 posypywano również schody dojeżdżalnie do klatek i chodniki, tam gdzie nie posypały ciągniki. O godzinie 5:00 posypywano ponownie. W dniu 20 stycznia 2014 roku padał deszcz, występowało zjawisko gołoledzi. Temperatura powietrza wynosiła: o godz. 3:00 w nocy -2,0°C, o godz. 6:00 rano -1,9°C, o godz. 9:00 -2,1°C.

W dniu 20 stycznia 2014 roku około godziny 7.30 B. S. wyszła ze swojego mieszkania wraz z wnukiem, którego miała odprowadzić do szkoły podstawowej. Tego dnia na dworze był mróz i marznąca mżawka. Chodniki pokryte były lodem i było na nich bardzo ślisko. B. S. z trudnością poruszała się po chodnikach, które nie były odśnieżone i posypane piaskiem. Idąc ulicą (...) na osiedlu (...) pośliznęła się i upadła na oblodzonym chodniku doznając obrażeń ciała w postaci urazu lewej ręki. B. S. nie mogła się podnieść, zaczęła krzyczeć. Dwóch nieznanych jej mężczyzn pomogło jej wstać i odprowadziło ją do mieszkania. Po drodze spotkała sąsiada R. U., który zainteresował się jej stanem. Wnuk sam dotarł do szkoły. Z mieszkania B. S. zadzwoniła do córki M. W. i na pogotowie ratunkowe. Karetką została przewieziona na Szpitalny Oddział (...) ZOZ w S. z podejrzeniem złamania lewego przedramienia i urazu okolicy stawu łokciowego. W tym czasie bolała ją tylko lewa ręka, nie zgłaszała innych dolegliwości. W okresie od 20 do 24 stycznia 2014 roku B. S. przebywała w Szpitalu w S. na Oddziale (...) (...) z rozpoznaniem: wielofragmentowe złamanie kości promieniowej z przemieszczeniem i wyrotowaniem odłamów i zwichnięciem głowy oraz uraz niedokrwienny. W dniu 21 stycznia 2014 roku z uwagi na brak możliwości zespolenia usunięto B. S. głowę kości promieniowej. Operacja przebiegła bez powikłań. Następnie ręka została unieruchomiona w opatrunku gipsowym palcowo-ramiennym. W trakcie pobytu w szpitalu B. S. zaczęła odczuwać silne bóle głowy. Została skonsultowana neurologicznie. Wykonano badanie TK głowy i stwierdzono udar niedokrwienny. Z tego względu B. S. została przeniesiona na Oddział(...). W okresie od 24 stycznia do 1 lutego 2014 roku B. S. przebywała w Szpitalu w S. na Oddziale (...)z rozpoznaniem: udar mózgu, bóle głowy. W trakcie hospitalizacji bóle głowy zmniejszyły się. Wykonane kontrolne RTG uwidocznilo złamanie głowy kości promieniowej lewej ze zwichnięciem w stawie łokciowym lewym.

W dniu 31 stycznia 2014 roku wykonano u B. S. zabieg zespolenia drutem K (K.) w warunkach sali operacyjnej. Następnie B. S. przeniesiono do dalszego leczenia na Oddział (...) (...). W okresie od 1 do 5 lutego 2014 roku B. S. przebywała w Szpitalu w S. na Oddziale (...) (...). Wykonane kontrolne zdjęcie RTG wykazało powtórne podwichnięcie w stawie łokciowym z wygięciem materiału stabilizującego.

W dniu 4 lutego 2014 roku w trakcie zabiegu operacyjnego wykonano u B. S. zamkniętą repozycję zwichnięcia i stabilizację 2 drutami K (K.). Następnie ręka została unieruchomiona w opatrunku gipsowym palcowo-ramiennym. Wykonane kontrolne RTG wykazało prawidłowe ustawienie. Przy wypisie B. S. zalecono: elewację, ćwiczenia palców, kontrolę rany, kontrolę RTG, unieruchomienie na okres 4 tygodni. Zalecono również kontrolę kończyny górnej w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. celem protezoplastyki głowy kości ramiennej. Zlecono leki: d.i.c.. W późniejszym okresie usunięto z ręki B. S. druty i gips.

W dniu 26 maja 2014 roku wykonano RTG stwierdzając stan po resekcji głowy kości promieniowej, skostnienia od przodu i boku, staw ramiennie-łokciowy bez cech podwichnięcia czy zwichnięcia. W dniu 26 maja 2014 roku wykonano badanie usg stwierdzając cechy niestabilności stawu ramiennie-łokciowego, zniekształcenie powierzchni stawowych, zwapnienie w stawie, pogrubiałą maziówkę.

Powódka poniosła koszty wizyty lekarskiej w dniu 2 czerwca 2014 r. u profesora S. P. (1) w (...) Spółdzielni (...) w W. (300 zł). W dniu 18 czerwca 2014r. zgłosiła się do (...) (...) w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. z powodu bóli lewego łokcia przy ruchach, ograniczenia ruchów, uczucia niestabilności. Po badaniu została wstępnie zakwalifikowana do endoprotezoplastyki głowy kości promieniowej typu (...), rekonstrukcji więzadła pobocznego bocznego (...) i uwolnienia przykurczu.

W okresie od 4 do 15 sierpnia 2014 roku B. S. przebywała (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. z rozpoznaniem zapalenie tkanki łącznej innych części kończyny i następstwa złamania kończyny górnej: niestabilność złożona z przewagą walgizacyjnej, stan po resekcji głowy kości promieniowej lewej, przykurcz zgięciowo-wyprostny, zapalenie przewlekłe błony maziowej i torebki stawowej stawu łokciowego lewego. Po przeanalizowaniu stanu klinicznego i badań obrazowych zakwalifikowana ją do leczenia operacyjnego.

W dniu 5 sierpnia 2014 roku wykonano u B. S. operację: uwolnienie przykurczu zgięciowo-wyprostnego, implantacja endoprotezy bipolarnej głowy kości promieniowej lewej typu (...), reparacja kompleksu więzadła pobocznego bocznego stawu łokciowego lewego.

W trakcie pobytu w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. B. S. była rehabilitowana. W stanie ogólnym dobrym wypisano ją do domu z zaleceniami: zmiana opatrunków co 2 dni, zdjęcie szwów oraz kontrola rany pooperacyjnej w rejonowej przychodni (...), rehabilitacja w trybie ambulatoryjnym, kontrola w poradni(...).

W dniu 12 września 2014 roku B. S. zgłosiła się na wizytę w (...) (...) w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O.. Wykonano RTG kości kończyny górnej stwierdzając prawidłowe ustawienie powierzchni stawowych stawu ramiennie-łokciowego, bez cech podwichnięcia czy zwichnięcia, prawidłowe osadzenie endoprotezy, bez cech obłuzowania. Zlecono dalszą rehabilitację w rejonie, używanie kończyny górnej lewej w życiu codziennym, zakaz dźwigania i ciężkiej pracy fizycznej oraz kontrolę.

W dniu 12 listopada 2014 roku B. S. zgłosiła się na wizytę w (...) (...) w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O.. Rozpoznano u niej zapalenie tkanki łącznej. Wykonano badanie RTG kości kończyny górnej stwierdzając: prawidłowe ustawienie powierzchni stawowych stawu ramiennie-łokciowego, bez cech podwichnięcia czy zwichnięcia, prawidłowe osadzenie endoprotezy i podejrzenie dysocjacji między głową a trzpieniem endoprotezy. Zlecono używanie kończyny górnej lewej w życiu codziennym, wykonanie badania usg łokcia lewego, zakaz dźwigania i ciężkiej pracy fizycznej oraz kontrolę. W dniu 12 stycznia 2015 roku B. S. wykonała badanie usg łokcia lewego, z którego wynika nieregularnie zwapnienie i płyn.

W dniu 19 stycznia 2015 roku B. S. zgłosiła się na wizytę w (...) (...) w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O.. Rozpoznano u niej zapalenie tkanki łącznej. Wykonano badanie RTG kości kończyny górnej stwierdzając: ustawienie

powierzchni stawowych stawu ramiennie-łokciowego bez cech zwichnięcia czy podwichnięcia, prawidłowe osadzenie endoprotezy, bez ewidentnych cech obłuzowania, podejrzenie dysocjacji między głową a trzpieniem endoprotezy. B. S. została wstępnie zakwalifikowana do rewizji stawu łokciowego lewego ewentualnie usunięcia endoprotezy lub reendoprotezoplastyki lub wymiany głowy endoprotezy.

W okresie od 23 lutego do 6 marca 2015 roku B. S. przebywała (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. z rozpoznaniem mechaniczne powikłanie wewnętrznych protez stawów: dysocjacja głowy endoprotezy bipolarnej głowy kości promieniowej typu (...); zapalenie przewlekłe błony maziowej, torebki stawowej, skostnienie stawu łokciowego lewego; otyłość, nadciśnienie tętnicze, dna moczanowa, gonartroza obustronna, cukrzyca typu II. Została przyjęta z powodu dolegliwości bólowych i ograniczenia ruchomości stawu łokciowego lewego. Podczas pobytu w Oddziale wykonano komplet badań diagnostycznych i zakwalifikowano ją do leczenia operacyjnego.

W dniu 24 lutego 2015 roku wykonano u B. S. zabieg operacyjny: wymianę głowy endoprotezy bipolarnej głowy kości promieniowej typu (...) na nową; wycięcie zmienionej zapalnie błony maziowej, wycięcie skostnień stawu łokciowego lewego. Zbieg przebiegł bez powikłań. Okres pozabiegowy był powikłany przez opóźniające się gojenie rany, założono dodatkowy szew.

W dniu 4 marca 2015 roku wykonano rewizję po artroplastyce stawu łokciowego.

W dniu 6 marca 2015 roku stwierdzono u B. S. w badaniu RTG zwichnięcie głowy endoprotezy (...). Ze względu na przedłużone gojenie rany zakwalifikowano ją do rewizji stawu łokciowego w terminie odroczonym. B. S. została wypisana do domu w stanie ogólnym dobrym z zaleceniami: kontrola i usunięcie szwów, zmiana opatrunków, ćwiczenia i ruchy leczonego stawu łokciowego według wyuczonego schematu.

W okresie od 23 do 27 marca 2015 roku B. S. przebywała (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. z rozpoznaniem: mechaniczne powikłanie wewnętrznych protez stawów: dysocjacja głowy endoprotezy bipolarnej głowy kości promieniowej typu (...); zapalenie przewlekłe błony maziowej stawu łokciowego lewego. Została przyjęta z powodu dolegliwości bólowych i ograniczenia ruchomości stawu łokciowego lewego.

W dniu 24 marca 2015 roku wykonano u B. S. operację polegającą na usunięciu głowy, jak również trzpienia endoprotezy bipolarnej głowy kości promieniowej typu (...), wycięciu w dostępnym zakresie zmienionej zapalnie błony maziowej stawu łokciowego lewego.

W dniu 27 marca 2015 roku wykonano u B. S. rewizję po artroplastyce stawu łokciowego i częściową rewizję po endoprotezoplastyce stawu kończyny górnej. Została wypisana w stanie ogólnym stabilnym z zaleceniami: ćwiczenia według wyuczonego schematu, zmiana opatrunku, kontrola w poradni (...), kontrola i usunięcie szwów w poradni (...).

W dniu 11 maja 2015 roku B. S. zgłosiła się na wizytę w Poradni (...) (...) w (...) Publicznym Szpitalu (...) w O. z powodu dalszych dolegliwości bólowych, uczucia niestabilności łokcia lewego. Wykonano badanie RTG kości kończyny górnej stwierdzając: staw łokciowy bez wyraźnych cech podwichnięcia czy zwichnięcia, drobne skostnienia od przodu stawu bez cech podwichnięcia. Zalecono: używanie kończyny górnej lewej w życiu codziennym, opaskę stabilizującą na łokieć lewy do pracy.

W okresie od 16 czerwca do 27 lipca 2015 roku powódka przebywała w Szpitalu w S. Ośrodek (...). Została przyjęta w trybie pilnym celem leczenia usprawniającego z powodu dolegliwości bólowych, upośledzenia funkcji ruchomości czynnych w stawie łokciowym lewym. Podczas pobytu B. S. korzystała z zabiegów fizykalnych i ćwiczeń. Leczenie przebiegało bez powikłań. W wyniku zastosowanych zabiegów fizjoterapeutycznych uzyskano poprawę ruchomości ćwiczonych grup mięśniowych w zakresie siły mięśniowej. B. S. została wypisana do domu w stanie ogólnym dobrym z zaleceniami kontynuacji procesu usprawniania według instruktażu, dbałości o prawidłową postawę, kontroli w poradni rehabilitacyjnej, kontroli w poradniach specjalistycznych, diety niskotłuszczowej i niskowęglowodanowej.

Aktualnie u B. S. występuje stan po leczeniu operacyjnym wieloetapowym stawu łokciowego lewego. Staw łokciowy jest niestabilny w zakresie stabilizacji biernej i czynnej wielopłaszczyznowo. Obecne są odgłosy śródstawowe przy ruchach zgięcia i wyprostu, ograniczenia zgięcia do 135st, brak wyprostu 20st stawu łokciowego. Występują: znaczne zaniki mięśni ramienia i przedramienia, zaawansowane cechy choroby zwyrodnieniowej stawu łokciowego, redukcja siły chwytu globalnego dłoni i średnia siły mięśni przedramienia, obniżona wydolność globalna dłoni. Blizna pooperacyjna jest sucha, blada i niebolesna. Stosownie do tabeli procentowej stanowiącej załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania sumaryczny uszczerbek na zdrowiu B. S. w zakresie stawu łokciowego wynosi 15%. Dolegliwości związane z urazami spowodowały u B. S. ból w okresie do 3 miesięcy od urazu w nasileniu 5-6 st. VAS, a przez resztę okresu leczenia 4-5 st. VAS. Obecnie występują okresowo dolegliwości w nasileniu 4 punkty VAS i mają charakter utrwalony. B. S. nadal pozostaje pod kontrolą ambulatoryjną. Obecnie jest kwalifikowana do pełnej endoprotezy stawu łokciowego z powodu pourazowych zmian zwyrodnieniowych uogólnionych tego stawu.

Uraz i leczenie spowodowały u B. S. ograniczenia w życiu codziennym: ograniczenie istotne w samoobsłudze przez okres 3 miesięcy po urazie, średnie ograniczenie przez resztę okresu leczenia i po każdym zabiegu operacyjnym, średnie ograniczenie obecnie: dźwiganie ciężkich przedmiotów, ciężka praca fizyczna, przeciążanie kończyn górnych wymagające chwytu oburęcznego i ruchów precyzyjnych.

B. S. na skutek doznanych obrażeń wymagała opieki osoby trzeciej w samoobsłudze, czynnościach dnia codziennego oraz rehabilitacji i transporcie medycznym przez okres 3 miesięcy - w wymiarze 3 godzin dziennie, po każdym zabiegu operacyjnym przez okres 1,5 miesiąca – w wymiarze 2 godzin dziennie, obecnie, do zakończenia leczenia i w pozostałym okresie – w wymiarze 1 godzina dziennie.

Koszty zakupu leków na kwotę 100 zł związanych ze schorzeniami ortopedycznym B. S. zł są według Sądu uzasadnione, jako powiązane z dolegliwościami bólowymi stawu łokciowego lewego i mają charakter stały. Do leczenia skutków urazu w zakresie narządu ruchu za zasadne uznaje się korzystanie z leków: O., M. prol.

Po zdarzeniu z dnia 20 stycznia 2014 roku B. S. opiekowała się córka M. W.. Przychodziła do niej codziennie, pomagała się ubrać, robiła zakupy, sprzątała, gotowała. Dowoziła ją do szpitala i na rehabilitację.

W wyniku zdarzenia z dnia 20 stycznia 2014 roku u B. S. wystąpiło pogorszenie funkcjonowania emocjonalnego w postaci sytuacyjnie obniżonego nastroju. Przez krótki czas przejawiało się to płaczliwością, roztrzęsieniem. U B. S. doszło też do specyficznego uwrażliwienia w sytuacjach analogicznych do wypadku i odczuwania niepokoju przy poruszaniu się po śliskiej nawierzchni. Występuje u niej ponadto zaburzenie snu w postaci zespołu niespokojnych nóg oraz wybudzania się. W okresie od 14 marca 2014 roku do 3 lipca 2015 roku B. S. leczyła się w Poradni (...). Stan neurologiczny B. S. jest aktualnie dobry.

Orzeczeniem z dnia 7 czerwca 2016 roku B. S. została zaliczona do znacznego stopnia niepełnosprawności do dnia 30 czerwca 2020 roku.

B. S. zgłosiła pismem z dnia 19 sierpnia 2015 roku szkodę związaną ze zdarzeniem z dnia 20 stycznia 2014 roku do Zakładu Usługowo-Handlowego (...) S.C., żądając zapłaty kwoty 300.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Zakład Usługowo-Handlowy (...) S.C. przekazała zgłoszenie szkody do (...) S.A. (...) (...) w W., która po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego odmówiła pismem z dnia 1 grudnia 2015r. wypłacenia B. S. zadośćuczynienia. Pismem z dnia 12 stycznia 2016 roku, po ponownej analizie dokumentacji, (...) S.A. (...) (...) w W. podtrzymała decyzję o odmowie przyjęcia odpowiedzialności za powstałą szkodę.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne w części.

Odwołując się do art. 2 ust. 1 pkt 1-4. art. 2 ust. 2, art. 4 punkt 20 i art. 19 ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (tekst jedn. Dz. Ust. 2020 poz.470 z późn.zm.) oraz do art. 5 ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 13 września 1996 r.

o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. Dz. Ust. 2020 poz. 1439 z późn.zm.) . uznał, że za utrzymanie w należytym stanie chodników przy ul. (...) na osiedlu (...) odpowiada (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa jako właściciel nieruchomości. Wobec jednak zawarcia przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową umowy o świadczenie usług w zakresie bieżącego utrzymania czystości, konserwacji zieleni osiedlowej oraz zimowego utrzymania terenów zielonych w dacie 20 stycznia 2014 roku za to utrzymanie odpowiedzialny był Zakład Usługowo-Handlowym (...) S.C. Spółka ta ponosi odpowiedzialność za szkody na podstawie art. 415 k.c. w zw. z art. 429 k.c , a w konsekwencji za szkody odpowiada (...) S.A. (...) (...), która zawarła ze współnikami spółki cywilnej umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (art. art. 822§1 kc i art. 805§1 kc). Sąd Okręgowy odwołał się do podwyższonej miary staranności dotyczącej profesjonalisty i podkreślił, że prawidłowe utrzymanie stanu chodnika nabiera szczególnego znaczenia właśnie w okresie zimowym. W tym przypadku chodniki tego dnia były wyjątkowo śliskie i nie były wystarczająco przygotowane na ruch pieszych. Działanie polegające na wysłaniu w tak znaczny rejon (dwa osiedla) jednej piaskarki i nieokreślonej ilości „ludzi” posypujących schody, dojścia do klatek i chodniki nie mogło stanowić w ocenie Sądu pierwszej instancji skutecznej podstawy do zwolnienia się z odpowiedzialności przez (...) S.C., za skutki pośliznięcia się powódki na oblodzonym chodniku, a w konsekwencji nie mogło zwolnić z odpowiedzialności strony pozwanej. W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony (...) S.C. dopuścił się co najmniej niedbalstwa w wykonywaniu swoich obowiązków polegających na utrzymaniu chodnika albowiem nie podjął skutecznych działań celem zapobieżenia powstaniu lub zlikwidowaniu śliskości nawierzchni. Związek przyczynowy pomiędzy stanem chodnika w dniu 20 stycznia 2014 roku a upadkiem powódki w wyniku pośliznięcia był dla Sadu Okręgowego niewątpliwy. Jako podstawę orzeczenia o odsetkach za opóźnienie Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 481§1 kc , art. 455 kc i art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK.

Zdaniem Sądu Okręgowego odpowiednim zadośćuczynieniem w rozumieniu art. 445§1 kc za skutki zdarzenia jest kwota 60.000 zł, która jest adekwatna do krzywdy w świetle wyżej wskazanych okoliczności.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o odszkodowaniu Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 444§1 zd 1 kc i wskazał, że uznał za częściowo zasadne roszczenie z tytułu sprawowanej nad powódką opieki w okresie do 31 marca 2016 roku w wysokości równej 9.370 zł wynikającej z poniższych obliczeń:

1. okres od 6.02.14r. do 23.03.14r.: 41 dni x 3 h x 10 zł = 1.230 zł
1. okres od 24.03.14r. do 6.05.14r.: 44 dni x 2 h x 10 zł = 880 zł
2. okres od 7.05.14r. do 3.08.14r.: 89 dni x 1 h x 10 zł = 890 zł
3. okres od 16.08.14r. do 30.09.14r.: 45 dni x 2 h x 10 zł = 900 zł
4. okres od 1.10.14r. do 22.02.15r.: 145 dni x 1 h x 10 zł = 1.450 zł
5. okres od 7.03.15r. do 22.03.15r. 16 dni x 2 h x 10 zł = 320 zł
6. okres od 28.03.15r. do 11.05.15r.: 45 dni x 2 h x 10 zł = 900 zł
7. okres od 12.05.15r. do 14.06.15r.: 32 dni x 1 h x 10 zł = 320 zł
8. od 28.07.15r. do 31.03.16r.: 248 dni x 1 h x 10 zł = 2.480 zł

(1.230 zł + 880 zł + 890 zł + 900 zł + 1.450 zł + 320 zł + 900 zł + 320 zł + 2.480 zł = 9.370 zł)

Zakres usprawiedliwionej opieki, świadczonej przez córkę powódki Sąd ustalił opierając się na przede wszystkim na opinii biegłego z zakresu ortopedii. Sąd uwzględnił przy wyliczeniu koszty jednej godziny opieki na poziomie 10 zł . Sąd uznał także za usprawiedliwione żądanie z tytułu zwrotu kosztów zakupu leków w wysokości średnio 100 zł miesięcznie (25 miesięcy x 100 zł = 2.500 zł) a także koszty jednorazowej wizyty lekarskiej u profesora S. P. w kwocie 300 zł . W sumie należne powódce odszkodowanie wyniosło 12.170 zł (9.370 zł + 300 zł +2.500 zł).

Niezasadne natomiast w ocenie Sądu Okręgowego było żądanie zasądzenia na rzecz powódki zwrotu kosztów dojazdu w kwocie 3.717,64 zł.

Orzekając o rencie Sąd Okręgowy przywołał treść art. 444§2 kc i stwierdził, że żądanie przez powódkę renty z tytułu zwiększenia się jej potrzeb jest co do zasady usprawiedliwione. Wysokość tej renty Sąd ustalił przy uwzględnieniu, że potrzeby powódki po zdarzeniu z dnia 20 stycznia 2014 roku zwiększyły się z uwagi na fakt, że powódka musi nadal korzystać przez 1 godzinę dziennie z pomocy osoby trzeciej. Miesięcznie koszty opieki wynoszą 300 zł. Nadto dolegliwości bólowe powódki wymagają łagodzenia środkami przeciwbólowymi, średni miesięczny koszt leków wynosi 100 zł. Sąd przyznał jednak tytułem renty kwotę o połowę niższą.

Jako podstawę zasądzenia odsetek za opóźnienie w wypłacie odszkodowania i renty również powołano art. 481§1 kc i 455 kc.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu powołano art. 100 zd. 1 kpc a o kosztach sądowych art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. Ust. 2019 poz. 785).

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając wyrok w punktach I-III i VI- VII, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy a to:

- art. 233§1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że do upadku powódki doszło w obszarze, za którego zimowe utrzymanie odpowiadał ubezpieczony, a w konsekwencji pozwany ograniczając się jedynie do ogólnikowego stwierdzenia, że idąc ulicą (...) na osiedlu (...) pośliznęła się i upadła na oblodzonym chodniku. Powódka w likwidacji szkody wskazała inne miejsce upadku, od tego które wskazała w toku procesu. Zarówno świadkowie jak i powódka przyznali, że upadła ona w pobliżu szkody podstawowej nr 12. Przy czym nie udowodniono w procesie, że ubezpieczony był odpowiedzialny za zimowe utrzymanie chodników w obrębie szkoły podstawowej nr (...) w S.. Fakt, że powódka upadła gdzieś na ulicy (...), która jest długa, nie stanowi podstawy do przypisania winy i odpowiedzialności ubezpieczonego w pozwanym towarzystwie. Taka – wadliwa - ocena doprowadziła sąd do błędu w ustaleniu stanu faktycznego.

- art. 227, art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zeznań świadków, a to H. S., która zeznała podczas przesłuchania przed sądem I instancji na rozprawie w dniu 20 września 2016 r., że powódka upadła w pobliżu szkoły nr(...), a w pisemnym oświadczeniu zalegającym w aktach sprawy, wskazała, że widziała przez okno jak powódka upada w zasięgu okien bloku przy ul. (...), co jest niemożliwe z uwag na odległość bloku przy ul. (...) od szkody podstawowej, co potwierdza załączony zrzut satelitarny, a także zeznań świadka M. W. – córki powódki, która zeznała, że wie od powódki, że w dniu 20 stycznia 2014 r. powódka upadła dwa razy, najpierw przy szkole, a potem w pobliżu domu. Brak jednoznacznego wskazania miejsca upadku jak liczby upadków powódki doprowadził do nieprawidłowego ustalenia stanu faktycznego, co skutkowało bezzasadnym przypisaniem pozwanemu odpowiedzialności za szkodę,

- art. 227 k.p.c., 232 k.p.c., 233 § 1 k.p.c., i art. 278 k.p.c. poprzez dowolne ustalenie rozmiarów krzywdy jakiej doznała powódka na skutek rzekomego upadku, za który ma odpowiadać pozwany, a to pominięciem przy ustalaniu adekwatnej kwoty zadośćuczynienia, odszkodowania i renty, że powódka cierpi na choroby samoistne bez związku z upadkiem, a także że powódka została zaliczona do stopnia niepełnosprawności znacznego, a niepełnosprawność ta istnieje od 30 maja 1986 r. Powódka w związku z tym ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do wykonywania pracy oraz wymaga w celu pełnienia ról społecznych długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Sąd Okręgowy błędnie nie uwzględnił, że także te okoliczności mają wpływ na wymiar opieki osób trzecich, oraz na wymiar zasadnego zadośćuczynienia. Sąd I instancji pominął, że zasadne leki biegły uznał jedynie dwa lekarstwa, których koszt miesięczny wynosi 19,48 zł, a nie 100 zł, a sąd nie dokonał weryfikacji tych wycień wskazanych przez biegłego. Brak w sprawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego skutkowało przyznaniem powódce świadczeń nieadekwatnych do rozmiaru doznanej krzywdy,

- art. 227 k.p.c., 232 k.p.c., 233 § 1 k.p.c., poprzez nieustalenie pełnego stanu faktycznego sprawy, przeprowadzenie oceny dowodów w sposób wybiórczy sprzeczny z zasadami logiki, dokonanie ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym, skutkujące brakiem prawidłowego ustalenia, gdzie powódka faktycznie upadła, ile razy, jaki był w miejscach upadku stan chodnika (obiektywnie), czy za miejsce upadku odpowiada ubezpieczony w pozwanym towarzystwie oraz czy faktycznie ubezpieczonemu można przypisać rażące niedbalstwo. Zdaniem pozwanej poprzez pominięcie dowodu z przesłuchania świadka zawnioskowanego przez pozwanego uniemożliwił mu obronę swoich praw. Sąd Okręgowy ustalił odpowiedzialność pozwanego bez weryfikacji zapisów umowy o świadczenie usług w zakresie bieżącego utrzymania czystości, konserwacji zieleni osiedlowej oraz zimowego utrzymania terenów osiedlowych jaka łączyła ubezpieczonego ze Spółdzielnią Mieszkaniową w S. i umowy ubezpieczenia jaka łączyła pozwanego z ubezpieczonym;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1.art. 415 k.c. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, że:

- pozwany jako ubezpieczyciel PHU (...) s.c. winę za stan chodnika, w którym doszło do upadku powódki, podczas gdy sąd nie ustalił w jakim faktycznie miejscu doszło do upadku ograniczając się jedynie do ogólnikowego stwierdzenia, że powódka, upadła idąc ulicą (...), a także nie uwzględniono, że w toku procesu świadkowie zeznali, że powódka upadła w pobliżu szkoły podstawowej nr (...), a powódka nie udowodniła, że za zimowe utrzymanie tego obszaru odpowiedzialny był PHU (...) s.c.;

- PHU (...) s.c. można przypisać rażące niedbalstwo, bo nie podjęto wystarczających działań, pomimo, że sąd nie określił jakie to działania minimalne musiałby być podjęte, żeby zapewnić bezpieczeństwo, a także, czy w sytuacji nieprzerwanej gołoledzi możliwie jest bezpieczne utrzymanie dróg.

- art. 415 k.c. w zw. art. 805 k.c. i art. 822 k.c. poprzez ustalenie odpowiedzialności pozwanego bez odpowiedniej analizy warunków umowy ubezpieczenia i treści ogólnych warunków ubezpieczenia pozwanego i PHU (...) S.C. jak i umowy łączącej PHU (...) S.C. ze Wspólnotą Mieszkaniową, zawierających szczegółowe unormowanie odpowiedzialności pozwanego;

- art. 445 k.c. i art. 444 k.c. w zw. z art. 405 k.c. poprzez nieuwzględnienie okoliczności nie mających związku ze szkodą, a mających wpływ na rozmiar krzywdy i przemawiających za obniżeniem powódce należnych jej kwoty z tytułu zadośćuczynienia, odszkodowania i bieżącej renty, co skutkowało przyznaniem Świadczeń w wysokości przekraczającej doznaną przez powódkę szkodę (krzywdę).

Strona pozwana wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Wniosła także o dopuszczenie dowodu zrzutu zdjęć satelitarnych mających wskazywać miejsce położenia szkoły podstawowej nr (...) i miejsca zamieszkania powódki oraz świadka H. S. na okoliczność, że świadek nie mogła widzieć upadku powódki w pobliżu szkoły,

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego kwestionując przydatność tego dowodu i zwracając uwagę na brak zaznaczenia na dołączonych zrzutach ekranu ulicy(...)i brak wskazania wyraźnego rejonu szkoły podstawowej nr (...) wraz z należącym do niej ogrodzonym terenem ograniczonym ulicami (...).

Rozpoznając apelację Sąd drugiej instancji uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Przedstawienie widoku z góry tereny osiedla nie daje żadnej podstawy do oceny zakresu pola widzenia z mieszkania H. S.. Dowód ten jest więc bezprzedmiotowy dla rozstrzygnięcia. Adekwatne byłyby w tym zakresie oględziny, takiego jednak wniosku nie złożono. Powódka nie miała potrzeby wykazywania bliższego umiejscowienia zdarzenia a to w aspekcie zeznań świadka R. U. i powódki, że powódka upadła na chodniku przy ul. (...), który stanowi jeden ciąg

chodników osiedla wraz z ulicą (...) oraz także w świetle stanowiska pozwanej, że Spółdzielnia Mieszkaniowa w S. okresie objętym żądaniem pozwu miała umowę z firmą (...) na zimowe utrzymanie dróg w tamtym rejonie, w tym również na ul. (...). Ponadto po zgłoszeniu szkody w związku z poślizgnięciem przy ul (...) (k. 41 i k.44 i k.73 , k.87) firma (...) odpowiedzialna za prawidłowe utrzymanie terenu nie kwestionowała twierdzeń, że ciągi piesze przy tej ulicy (nieдалеко ul. (...) k. 89) wchodzą w zakres zlecenia zimowego utrzymania chodników udzielonego przez (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S.. Ponadto w odpowiedzi na pozew pozwana kwestionowała brak winy ubezpieczonego tj (...) (...) w S., również wskazując ten podmiot jako zarządcę zobowiązanego do zimowego utrzymania nawierzchni na ul. (...) w S. (k. 58-59). Jeżeli więc pozwana twierdzi, że inna osoba była odpowiedzialna za poszczególne fragmenty chodnika ul. (...) lub za inne części osiedla (...) to powinna podnieść w tym zakresie twierdzenia i zarzuty już w odpowiedzi na pozew, a to wobec treści zobowiązania zawartego w zawiadomieniu z dnia 22 czerwca 2016r.

Trzeba podkreślić ponadto, że z zeznań świadka U. oraz z zeznań powódki ale także pośrednio i z zeznań pozostałych świadków wynika, że nawierzchnia w tym dniu była śliska i to również na chodniku przy ulicy (...), gdzie miało dojść do zdarzenia. Z zeznań tych wynika, że chodnik nie był posypany. Rodzi to domniemanie faktyczne nieprawidłowego utrzymania nawierzchni chodnika. Wzmacnia to domniemanie fakt, że powódka upadła i złamała rękę po poślizgnięciu na tej nawierzchni. Z przekazu powódki wynika jednoznacznie, że złamanie nastąpiło na skutek upadku przy ul (...). Karta informacyjna leczenia szpitalnego Ks.I/ 1788/2014 (k.16) jednoznacznie potwierdza przyjęcie powódki właśnie w dniu 20 stycznia 2014r. do szpitala z rozpoznaniem wielofragmentowego złamania głowy kości promieniowej z przemieszczeniem, co dodatkowo wzmacnia wiarygodność zeznań powódki. Sąd Okręgowy oparł ustalenia w zakresie przebiegu zdarzenia w dniu 20 stycznia 2014r. na logicznej ocenie dowodów w tym świadków, zgodnej z zasadami doświadczenia życiowego i zarzut naruszenia art. 233§1 k.p.c. w tym zakresie nie mógł być uwzględniony.

Okoliczność, że w dniu 20 stycznia 2014 roku J. W. (1) obsługiwał piaskarkę, wykonując posypywanie na osiedlu (...) nie uchyła odpowiedzialności współników spółki cywilnej wykonującej jako profesjonalista obowiązki utrzymania ciągów pieszych za Spółdzielnię Mieszkaniową w sytuacji, gdy z wyżej powołanych dowodów wynika, że chodnik przy ul. (...) nie był posypany. Potrzeba powołania dowodu z zeznań świadka W. Ł. istniała od samego początku procesu. Strona pozwana zgłosiła wniosek dowodowy w tym zakresie dopiero w piśmie z dnia 27 kwietnia 2018r. a więc dopiero na etapie prowadzenia dowodu z opinii biegłego. Strona pozwana wniosła ponadto o wezwanie tego świadka na adres Zakładu pracy (k271). Także pełnomocnik ubezpieczonego Z. (...) w S. wskazywał na konieczność kierowania wezwań dla tego świadka na adres mocodawcy tj firmy (...) (k. 275). Na ten też adres skierowano wezwanie. Zakład pracy jednak wskazał, że nie ma możliwości przekazania tego pisma. Z uwagi na RODO wskazany zakład nie miał podstaw do przekazywania po ustaniu zatrudnienia danych adresowych innym podmiotom. Sąd zaś nie miał obowiązku prowadzenia dochodzenia dla ustalenia tego adresu. Trzeba zaś podkreślić, że pozwana miała interes prawny w uzyskaniu danych adresowych świadka z danych ewidencji ludności i rejestru PESEL w trybie ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Okoliczność więc, że do przeprowadzenia wskazanego dowodu nie doszło obciąża stronę pozwaną..

Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że warunki pogodowe mogą utrudniać realizację obowiązku prawidłowego utrzymania chodnika, jednak w tym przypadku już od godzin wczesnoporannych wystąpiło zjawisko gołoledzi. Niewątpliwie zarówno w dniu poprzednim jak i w dniu zdarzenia padał deszcz, trudno jednak przyjąć by istniała konieczność oczekiwania na zakończenie opadów z podjęciem działań przeciwdziałających oblodzeniu chodnika. Prawidłowe ustalenia Sądu Okręgowego wskazują, że do obowiązków firmy Zakład Usługowo-Handlowy (...) Z. K. i J. W. (2) S.C należało utrzymanie dróg osiedlowych, placów i ciągów pieszych w zakresie odśnieżania, usuwania błota pośniegowego oraz zwalczania śliskości i gołoledzi na os. (...), os. (...), os. (...), os. (...), os. (...). Strony umowy umówiły się, iż zimowe utrzymanie dróg osiedlowych, placów i ciągów pieszych obejmuje wykonywanie prac porządkowych skutków zimy, zmierzających do zagwarantowania bezpieczeństwa ruchu pieszych i pojazdów, w tym m.in.: zwalczanie śliskości i gołoledzi na drogach osiedlowych, parkingach i placach poprzez mechaniczne posypywanie piaskiem na ciągach pieszych, schodach i dojeżdżalniach do budynków poprzez ręczne lub mechaniczne posypywanie piaskiem dla zapewnienia szorstkości nawierzchni. Treść umowy w tym § 1, i §6 ust.1 lit. c i e oraz §7 jest jasna i nie wymaga szczegółowej analizy by stwierdzić, że Firma (...) była zobowiązana do utrzymania terenów osiedlowych w sposób

opisany przez Sąd Okręgowy (umowa k.216-223). Nie przedłożono załącznika wyłączającego ul. (...) z terenu objętego umową. Teren w pobliżu ulicy (...) stanowi jednak jedno osiedle (zeznania R. U.) a więc znajduje się ona na os. (...). Niewątpliwie (...) podjął działania np. w godzinach wieczornych w dniu 19 stycznia 2014r. oraz w dniu 20 stycznia 2014 roku J. W. (1) obsługiwał piaskarkę, wykonując w dniu zdarzenia posypywanie na osiedlu (...) w godzinach od 5:00 do 9:00 oraz od 18:00 do 21:30. W orzecznictwie przyjmuje się, że nie sposób oczekiwać od właściciela nieruchomości przylegającej do chodnika czy też od zarządcy drogi, aby w sposób nieprzerwany, permanentny zapewniał uprzątnięcie błota, śniegu i lodu (pot. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r. III CSK 356/16 niepubl.). Trudne warunki pogodowe nie mogą jednak stanowić okoliczności wyłączającej odpowiedzialność, jeżeli skutkiem działania siły wyższej można było zapobiec lub je ograniczyć za pomocą powszechnie przyjętych i dostępnych środków a przynajmniej ostrzec przed groźącym niebezpieczeństwem (por. wyrok Sądu Najwyższego dnia 28 września 1971r. II CR 388/71 OSNC 1972/3/58). W tym zaś wypadku z zeznań świadków wynika, że duża część osiedla nie była posypana i brak jest też dowodów by posypywanie objęło ciągi piesze przy wskazanej ulicy (...). Same karty drogowe nie stanowią adekwatnego dowodu na zakres posypywania. Nie ma też dowodów by mieszkańców ostrzegano przed możliwością poślizgnięcia na trudnym terenie. Prawdłowo więc Sąd Okręgowy uznał zawinienie (niedbalstwo) szczególnie przy uwzględnieniu podwyższonej miary staranności jaka związana jest z działaniem profesjonalisty. Jeżeli wskazany teren należy do (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S., to za prawidłowe utrzymanie chodnika odpowiada ta spółdzielnia w oparciu o art. 5 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (według obowiązującego w dacie zdarzenia Dz.U.2013.1399 t.j.). Spółdzielnia powierzyła wykonanie czynności Zakładowi Usługowo-Handlowemu (...) s.c. w S. a więc Firmie, która w zakresie swej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności. Ten więc podmiot ten odpowiada za szkody wynikające z nieprawidłowego utrzymania chodnika na podstawie art. 415 k.c. Zachowanie sprawcy szkody należy rozpatrywać w kategorii winy w tym nieumyślności, którą sprowadza się do niezachowania przez daną osobę należytej staranności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2002 r., III CKN 694/00 niepubl.). Niewątpliwie osoby działające za wspólników s.c. (...) miały świadomość oblodzenia chodników i powinny dołożyć należytej podwyższonej staranności przy wykonywaniu swojej profesjonalnej działalności. Fakt utrzymywania się oblodzenia chodników przez dłuższy czas i to nie tylko na terenie ulicy (...) (T. K. zeznawała , że także niedaleko miejsca zdarzenia było ślisko), R. U. zeznawał, że także ślisko było przy ul. (...) zeznawała, że mąż jej mówił, że chodniki są nieposypane). Brak posypania dotyczył więc większego terenu. Nie ma też żadnych dowodów o ostrzeganiu mieszkańców o ryzyku związanym z przechodzeniem przez ciągi pieszych na tym terenie.

Skoro zaś złamanie nastąpiło na skutek upadku na oblodzonej nawierzchni chodnika przy ul. (...) to Zakład Usługowo-Handlowy (...) S.C. w S. odpowiada na podstawie art. 415 kc. w z. z art. 362 kc za następstwa złamania. W konsekwencji zaś roszczenie o naprawienie szkody powódka mogła kierować do strony pozwanej jako ubezpieczyciela sprawcy w oparciu o art. 822 §4 k.c.

Niezasadnie pozwana kwestionuje rozmiar krzywdy jakiej doznała powódka na skutek upadku. Fakt, że powódka cierpi na choroby samoistne nie uchyła bólu związanego z samym upadkiem i złamaniem oraz nie uchyła dalszych konsekwencji wynikających ze skomplikowanego złamania z przemieszczeniem w tym bólu i cierpień związanych z operacjami i rehabilitacją kończyny górnej. Także fakt , że u powódki stwierdzono wcześniej niepełnosprawność nie uchyła prawidłowości oceny , że przed wypadkiem powódka była ogólnie sprawna i nie wymagała pomocy. Oczywiście zaś jest , że unieruchomienie kończyny bezpośrednio po zdarzeniu musiało mieć wpływ na zwiększenie ograniczeń życiowych nawet jeżeli już wcześniejsze schorzenia wpływały na sprawność organizmu powódki. Z opinii biegłego ortopedy wynika ponadto, że powódka nadal odczuwa ból wynikający z uszkodzenia kończyny w związku z wypadkiem, staw łokciowy nadal jest niestabilny . W związku z tym nastąpiła redukcja siły chwytu dłoni powódki (k. 127). Nie budzi więc wątpliwości stwierdzenie w opinii, że uraz i leczenie spowodowały ograniczenia w samoobsłudze powódki (większe bezpośrednio po urazie przez 3 miesiące i mniejsze w okresie późniejszym). Obecnie nadal powódka nie może dźwigać większych przedmiotów. Powódka w związku z tym miała naruszoną sprawność organizmu i nadal wymaga pomocy osób trzecich, co jest związane ze skutkami zdarzenia. W okresie bezpośrednio po wypadku i w okresie operacji pomoc ta musiała być większa co wynika z opinii biegłego. Także z zeznań M. W. wynikało, że zwiększona pomoc była świadczona albowiem powódka miała rękę w gipsie. Obecnie powódka nadal wymaga

pomocy albowiem ręka nie jest w pełni sprawna. Wylczenie więc Sądu Okręgowego zakresu pomocy na podstawie powołanych dowodów nie budzi wątpliwości, szczególnie przy uwzględnieniu, że koszt pomocy sprawowanej przez członków rodziny może zostać ustalony jedynie hipotetycznie. Skoro ściśle udowodnienie wysokości żądania w tym zakresie było niemożliwe, to sąd pierwszej instancji miał prawo skorzystać z dyrektywy zawartej w art. 322 k.p.c. i zasądzić odpowiednią kwotę według swego uznania po rozważeniu wszelkich okoliczności sprawy (por. wyrok SN z dnia 15.10. 2004 r. II CK 475/03 LEX nr 133460 oraz wyrok SN z dnia 26.01.1976 r. I CR 954/75 LEX nr 77950). Także biegły uznał koszt zakupów lekarstw na kwotę 100 zł miesięcznie za adekwatny (k128). Atypowe powikłania po urazie na oblodzonym chodniku nie obciążają osoby odpowiedzialnej za utrzymanie drogi. Trzeba jednak podkreślić, że Sąd Okręgowy nie obciążył pozwanego ubezpieczyciela za skutki udaru. Także wskazał, że schorzenia internistycznie na które B. S. chorowała przed wypadkiem: cukrzyca i nadciśnienie tętnicze - sprzyjają uszkodzeniu naczyń, rozwojowi miażdżycy w tym mechanizmie nietlenieniu tkanki mózgowej i rozwojowi zmian organicznych w różnym obrazie psychopatologicznym. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku skutków tych jednak nie uwzględniał przy określeniu wysokości zadośćuczynienia. W badaniu psychiatrycznym B. S. ujawniła objawy psychoorganiczne: zawroty głowy, problemy z koncentracją uwagi, męczliwość. Słusznie jednak Sąd Okręgowy dodatkowo stwierdził, że w świetle opinii neurologicznej i psychiatrycznej nie ma związku przyczynowego między zdarzeniem z dnia 20 stycznia 2014 roku a depresją i brak jest podstaw aby twierdzić, że zaburzenie psychiczne w B. S. pozostawało w związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 20 stycznia 2014 roku. Sąd Okręgowy uznawał więc, że główną przyczyną depresji jest częstym zjawiskiem po udarze mózgu. Niewątpliwie jednak zdarzenie wskazane w podstawach powództwa miało wpływ na stany depresyjne. Depresja jest bowiem zrozumiałą reakcją na zaistniałe problemy zdrowotne a na te problemy wpływ miało także skomplikowane złamanie ręki. To właśnie uwzględniał Sąd pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że na aktualny stan zdrowia powódki stwierdzony w orzeczeniu z dnia 7 czerwca 2016 roku o zaliczeniu powódki do znacznego stopnia niepełnosprawności miały także schorzenia powódki, na które cierpiała ona przed wypadkiem jednak te okoliczności Sąd Okręgowy uwzględniał oceniając wysokość zadośćuczynienia.

Przy ustalaniu zadośćuczynienia uwzględnia się wiek poszkodowanego, stopień cierpień psychicznych, ich intensywność i czas trwania, nieodwracalność następstw tego rodzaju skutków zdarzenia, szanse i rokowania na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej i bezradności życiowej oraz inne czynniki podobnej natury (zob. wyrok SN z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07, Lex nr 3696691).

W tym przypadku Sąd pierwszej instancji uwzględnił te kryteria. Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku jednoznacznie wskazuje, że Sąd Okręgowy brał pod uwagę rozmiar uszczerbku na zdrowiu, liczne operacje i pobyty powódki w szpitalu związane ze skomplikowanym złamaniem a także fakt, że nadal nie zostało zakończone uciążliwe leczenie. Uwzględnił także, że powódka w dacie zdarzenia była osobą na tyle sprawną fizycznie, że była ona w stanie samodzielnie o siebie zadbać jak również pomóc córce w opiece nad wnukiem. Wypadek wyłączył ją z życia społecznego. Mimo upływu czasu, podjęte leczenie i ciągła rehabilitacja są częściowo nieskuteczne. Powódka wciąż odczuwa dolegliwości bólowe, ma ograniczone możliwości korzystania z niej, jest też w dalszym ciągu częściowo zależna od pomocy córki. Niezasadne jest więc wysokość kwestionowanie wysokości zadośćuczynienia skoro ustalenia jednoznacznie wskazują, że obrażenia jakich doznała powódka w związku ze zdarzeniem to uszkodzenie kończyny górnej (wielofragmentowe złamanie głowy kości promieniowej z przemieszczeniem i wyrotowaniem odłamów i zwknięciem głowy z urazem niedokrwiennym, które wymagało długotrwałego i wielospecjalistycznego leczenia szpitalnego w tym operacyjnego a także dalszego leczenia ambulatoryjnego i rehabilitacji. Ból fizyczny szczególnie w okresie hospitalizacji i początkowej rehabilitacji był znaczny i jakkolwiek obecnie jest mniejszy, to jednak nadal występuje. Nawet więc jeżeli przyczyny problemów psychicznych powódki mają podłoże organiczne to jednak niewątpliwie także skutki zdarzenia pogorszyły sytuację życiową B. S..

Zarówno w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie wyraźnie podkreślono, że potrzeba utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia, a zatem jego wysokość musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, przy uwzględnieniu skali i zakresu następstw uszkodzenia ciała

i sytuacji życiowej poszkodowanego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r., sygn. akt I CK 131/03, OSNC 2005 r., nr 2, poz. 40). Te dyrektywę Sąd Okręgowy również uwzględnił. W kontekście fizycznych skutków wypadku wskazana przez Sąd Okręgowy kwota 60.000zł była odpowiednia. Ustalona w sprawie wysokość zadośćuczynienia nie prowadzi do rażącej dysproporcji w stosunku do orientacyjnego poziomu zasądzanych kwot z tytułu zadośćuczynienia w innych podobnych sprawach. Ta kwestia nie jest pozbawiona znaczenia albowiem pozwala ona ocenić, czy na tle tych innych przypadków żądane zadośćuczynienie nie jest nadmiernie wygórowane lub zaniżone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2003 r., IV CK 151/02 LEX nr 157306 i z dnia 15 września 1999r. III CKN 339/98 OSNC 2000/3/58). z dnia 16 grudnia 2014 r., I PK 124/14, OSNP 2016, nr 6, poz. 70 i z dnia 1 czerwca 2017 r. I CSK 595/16 Legalis Numer 1629970).

W zależności od rozmiaru dodatkowych konsekwencji fizycznych uszkodzenia kończyn wpływających na ograniczenia ruchowości zasądzane są kwoty 40.000zł - 120000zł (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 marca 2018 r. I ACa 553/17, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 grudnia 2018 r. I ACa 32/18 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 czerwca 2022 r. I ACa 807/21). W tym kontekście kwota ustalona w niniejszej sprawie nie może być uznana za rażąco wygórowana. Należy podkreślić, że zadośćuczynienie pozostawione jest uznaniu sędziowskiemu. Sąd drugiej instancji jako Sąd meriti władny jest jednak zmienić wysokość zadośćuczynienia razie oczywistego naruszenia kryteriów ustalania tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 r. I CK 219/04 nie publ. LEX nr 146356). Takie rażące przekroczenie zasad ustalania zadośćuczynienia w tym przypadku nie występuje. Nie doszło więc do naruszenia art. 445§1 kc.

Także niezasadnie strona pozwana kwestionuje wysokość odszkodowania skoro jak wyżej wskazano biegły ortopeda uznała zasadność zakupów leków na poziomie 100 zł i wbrew zarzutom apelującej wiązał to nie tylko z lekami zapalnymi lecz także środkami przeciwbólowymi skoro wskazywał, że zakup leków ma związek także z dolegliwościami bólowymi. To więc, że z opinii wynikało, że do leczenia skutków urazu w zakresie narządu ruchu zasadne jest z korzystania z leków: O., M., które są lekami przeciwzapalnymi nie uchyła prawidłowości ustalenia kosztów zakupu leków na kwotę 100 zł miesięcznie, tym bardziej, że z ustaleń wynika, że w zaleceniach medycznych wskazywano także lek przeciwbólowy dexak i osłonowy controloc. Sąd Okręgowy nie naruszył więc art. 444§1 kc.

Ponadto kwestionowanie zawartego w punkcie III rozstrzygnięcia o rencie z art. 444§2 kc, w oparciu o zarzut dotyczący kosztów zakupu leków, jest zupełnie nieadekwatne w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy zasądził na tej podstawie po 200 zł miesięcznie, a jak wyliczył same koszty pomocy w związku z zakazem przeciążania kończyn górnych wymagające chwytu oburęcznego i w konsekwencji zakazem dźwigania ciężkich przedmiotów to kwota 300 zł miesięcznie. Nie budzi wątpliwości, że w sytuacji ograniczeń związanych z zakazem dźwigania i ciężkiej pracy fizycznej powódka potrzebuje nadal pewnej pomocy w pracach domowych. Fakt, że pomoc tę świadczy osoba bliska nie uchyła odpowiedzialności sprawcy a konsekwencji ubezpieczyciela. Taka opieka ma bowiem wymiar materialny. Możliwość domagania się pokrycia tych kosztów przysługuje poszkodowanemu niezależnie od tego, kto sprawował nad nim opiekę (także osoba bliska) jak i niezależnie od tego, czy poszkodowany faktycznie ponosił koszty takiej opieki (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2020 r. III CZP 31/19 OSNC 2021/4/22).

Mając powyższe na uwadze apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 374 kpc w zw. z art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2021.2095 t.j).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 kpc w zw. z art. 391§1 kpc i przy zastosowaniu §2 pkt 6 i §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).